

Nagyszerű eredménnyel zárult a leventeifjúság honvédkarácsonyának mozgalma

Budapest, április 24. A leventeifjúság honvédkarácsonya mozgalom most zárult le. A sajátos magyar mozgalom méreteire nézve páratlanul áll a leventeifjúság 20 éves történetében.

2136 községből, illetve városból küldtek be a Levéte Hírközpont jelentése szerint szeretetadományt a Leventeegyesületek Országos Központjába. Pontos mérés és összegezés szerint a szeretetadományok részletezése a következő:

Az úgynevezett karácsonyfák alóli gyűjtésből 30,865.079 kiló sütemény, tésztaféle (3 vasúti kocsi töltené meg), 13,777.52 kg szalonna és kolbászfélé (azaz másfél vasúti teherkocsi), 3381 kiló 61 dkg cukor, 2206.38 kg dió és mogyoró, 48.70 kg dióbél, 907.44 kg szárazgyümölcs 3576.40, kg dohányne-mű (mely szeretetadományok újabb vasúti teherkocsi rakományt jelentenek), 17,368 üveg szesz és 8 láda ruhafélé (az utóbbi adományok ismét két és fél vasúti teherkocsi töltenek), 30,000 levél az ismeretlen honvédek és sok-sok leventeajándék, melyet a sziv küldött: magyar föld egy kis zacskóval, imakönyv, apró használati tárgyak, szappan, csomagdiszok. 50,000 Bellehem, 35,000 bellehemes csoport emlékeztetett a Honvédkarácsonyra. A levonték meglátogatták minden hadbavonult családját és a család állapotáról közösen fogalmazott levelet írtak a hadbavonultaknak.

Két és félmillió jelképpel ellátott tábori lapon üzenhettek egymásnak az otthon és a front.

680,000 ajtólemez, 4,000,000 jelkép és 21 és félmillió honvédkarácsony levélzáró bélyeg került forgalomba. Filéres árusítás és a társadalmi áldozatkészség a mozgalom céljaira 1 millió 350,000 pengő forgalmat eredményezett.

A központ 70,160 szeretetcsomagot — 15 vasúti teherkocsi töltené meg — osztott szét. A tábori csomagok a következőket tartalmazták: szárazsütemény 30 dkg, cukor vagy szárazgyümölcs 7—20 dkg, 25 cigaretta és 20 gram dohány, vagy az evvel egyenértékű eredeti csomagolás, 12 dkg hús-félé, vagy üveg szesz ital, »Szébb jövőre« képes leventeifjúság számai az itthoni levetemunka hireivel. Magyarország téképe, hogy minden honvéd a szívefeletti zsebébe illeszthesse Hazája képét, emléklap, emlékbélyeg, ajtólemez, leventelevél az ismeretlen honvédek, 10—15 tábori lap a levelezésre, végül magyar föld egy kis zacskóval, imakönyv, hazai kép, nemzeti szallagos fenyőág, apróbb használati tárgyak és egyéb apróságok, amit a levonték és leventeleányok szerető leleményessége gondolt ki.

A romlandó tészta- és húsfelet, az almát a budapesti és pestkörnyéki sebesült kórházakban ápoló honvédek és hadirokkantak között osztották ki, nyomban a csomagok beérkezése után.

A szeretetcsomagok szakszerű elkészítése a Magyar Vöröskereszt útmutatásával történt.

Május 1-én megnyílik a ZENTAI

Miskei fürdő

Zenta város határában lévő Miskei-fürdő különösen a csont, ízületi, bőr, rheuma, ischiás, női bajknál, valamint gyomorsavtúltengésben szenvedők gyógyítására igen kiváló. — Ivókúra, masszázs, pakolás. — Jövetelét mindenki 3 nappal előbb jelentse be.

MISKEI ANTAL

FÜRDŐTULAJDONOS. ZENTA

A szegedi egyetem és a délvidéki táj

Az alábbi tanulmány a Magyar Szemle legújabb számában jelent meg Bálint Sándor egyetemi magántanár tollából:

Egyetemünk a nemzet legmagasabbrendű munkaközösségét alkotják, amelyben a munkamegosztás az egyes egyetemek földrajzi és szellemi környezetére alapján érvényesülhet. A tudományművelés közös eszményeit itt mintegy helyi, egyéni élménnyé avatja a genius loci lírai ihlete. Vidéki egyetemünknek aligha lehet szebb feladata, mint éppen a tájlelek ösztönzéseinek megértése és gyümölcsöztetése. Az egyetem és a táj kölcsönösen ihletti egymást. Az egyetemnek bele kell gyökereznie a tájba, amelynek sajátos értékeit, alvó energiáit egyetemes kulturavakká dolgozza fel, viszont a táj magára eszmél és öntudatra ébred az egyetem hatása alatt. Szegeden már husz esztendője van egyetem, de Szegednek csak második éve van saját egyeteme. Eddig is kereszte, de most már meg is kell találni helyét, misszióját a városban és a délvidéki tájban. A következőkben a szegedi egyetem és a környező táj kölcsönös lehetőségeit próbáljuk ki-elemezni. Tiszteljük természetesen az eddigi eredményeket, de éppen ezek bátorítanak fel, hogy többet kívánjunk: a szegedi egyetemnek igazán széleskörű hatását.

A szegedi egyetemnek

aligha lehet szebb feladata, mint a szegedi és délvidéki magyar szellemiség méltó értelmezése, nemcsak öntudatra ébresztése, egyetemes magyar értékke és tulajdonná avatása. A Magyar Alföld még ma is alvó táj, bár régóta ébresztgetik, legutóbb éppen a Szegedi Alföldkutató Bizottság. Hogy az alföldi magyarság, de egyáltalán az egész népi magyarság nem igen vett méltó részt Európa újabb szellem-történetében, az bizonyára fájdalmas dolog: népünk életszínvonala alacsony, a civilizáció vívmányai nincsenek kezzeigében. Mindenesetre azonban ebben a zárkózott elmaradottságában — ha, sajnos, már töredékesen is — olyan értékeket őrzött meg, amelyek korunk eszményeivel lényegében egyeznek. Ilyenek világnézetének vallásos alap-elménye, életének kollektív rendje, organikus fegyelme, költészetének magyar humanizmusa. Ugy érezzük, hogy a szegedi egyetemnek éppen ennek a népkultúrának megismerése és egyetemes nemzeti élménnyé művelése lesz legsajátosabb feladata.

Szegednek és a Délvidéknek bensőséges kapcsolatát illetőleg emlékeztünk arra a történeti tényre, hogy a török hódoltság után Szeged népe számos rajt érte Délmagyarországra, ötvennél több falut telepít újra. Szegednek éppen multjából és földrajzi helyzetéből adódó kötelessége, hogy a Délvidék magyarságával való összetartozás élményét akar áldozatok árán is apolja. A Délvidék elszakított magyar népe a szerb uralom alatt Erdélyhez, vagy a Felvidékhez képest nehezen állott lábra, merhiányzott a történelmi öntudata, hiányzott a szellemi önállóság készsége, azaz a tájélmény belőle. Szeged ugyanis a világháború alatt szinte csak a délvidéki nemzetségekkel törődött, előmozdította természetes és békés asszimilációjukat, azonban elmulasztotta saját elszármazott véreink istápolását, céltudatos nevelését. A rokonsági kapcsolatokon és a közös táj-szóláson túl egyedül a híres szegedi havibúcsú (augusztus 5) fűzte az anyaváros kulturájához. Ennek a jövőben meg kell változnia. Elő kell segíteni a délvidéki magyarság fokozott belkapcsolódását Szeged közgazdasági, szellemi, vallásos vérkeringésébe.

érezze, hogy törődnek vele, ne érezze árvának, elhagyatottnak magát a környező kisebbségek szerveztettebb közösségi életével szemben.

Legfőbb fokon

a szegedi egyetemnek is hozzá kell járulnia a maga nevelő és eszmetermelő munkásságával ehhez a nemzetmentő misszióhoz. Természetes vonzó ereje elől a kormányzatnak el kell háritania minden akadályt. A szegedi egyetemnek kiepítettség és felszerelés dolgában nem szabad elmaradnia egyetlen más magyar egyetem mögött sem. A szegedi egyetem nemcsak tudományos intézmény, hanem nemzeti őrhely is: színmagyar környezet középpontja, nyugati szempontból talán elmaradt, de magyar népi kulturájában virágzó táj szíve. Minden adott-sága megvan egyrészt ahhoz, hogy a környező paraszti magyarságot a nemzeti önszmelés és tudatos feladatvállalás heroikus fokára emelje, másfelől pedig hogy a magyar kultúra egyetemes egységébe újszerű tartalmat, friss ösztönzéseket plántáljon.

Bizonyos, hogy a bölcsészeti karra várakozik a legtöbb általános értékű feladat szolgálata, hiszen a világnézet és nemzeti művelésnek elsősorban ez a kar a melegeggya. A két szegedi tanítóképző, a polgári iskolai tanárképző főiskola és a szegedi egyetem a magyar köznevelésnek igen jelentős részét képezi az ifjúság nevelésére és állítja a nemzeti jövő szolgálatába. Ezzel a kiképzéssel kapcsolatban a következőkben a szellemi tudományok egy-néhány sajátos délvidéki problémájára és feladatára bátorodunk rá-mutatni.

Szeged közelebbi és távolabbi vidéke a török hódoltság után valóság-gal ujjáépült. Lakossága jórészt kicserélődött, hagyományos kulturája módosult. Több nép verseng azért, hogy a Délvidékhez való történelmi és népi jogát a magyarságtól elvittassa. A szegedi egyetemnek itt van adva egyik legszebb hivatása. A városi muzeum és az egyetem archeológiai intézete már eddig is szép eredménnyel tártta fel a vidék őstörténeti dokumentumait, sőt a középkori élet nyomait is. Ez a munka most területben ki fog bővülni. A vidék középkori keresztény archeológiájának szintetikus feldolgozása, amely pedig a magyarság autochton életének bizonyossága, még ezután fog megtörténni.

A délvidéki magyar életet Szeged kivételével letartotta a török hódoltság. Megkezdődött a szerb, bunyevác, bolgár, német bevándorlás, román beszívargás. Aligha van a történet-tudománynak ezen a vidéken érdekelt-tébb ága, mint a településtörténet, azaz a XVIII. századbeli ujránépés-téssel kapcsolatos kérdések tisztázása. Már eddig is sokan jártak Szent-király Jenő csanádgyházme-gyet nagyrpópostnak, a településtörténeti kutatás legnagyobb érdemű délvidéki kezdeményezőjének nyomában. A teljes feltárástól azonban még messzire vagyunk. A nagyszerű álmoktól meg-ittasult jugoszláv történetírás, továbbá az újabban fellendült alldéut-szellemű Heimatskunde a magyarság ősi jogait, továbbá a történeti ténye-ket semmibe véve, a kérdést politikai térre játszotta át.

A településtörténettel

legszerosabban kapcsolódik a délvi-deki népkultúrák kérdése is. Az orto-dox-bizánci kultúrkörbe zárkózott szerb és román népiség mellett ott találjuk a délszláv, de katolikus kultúrkörbe tartozó bunyevácokat, soká-cokat, bolgárokat, továbbá a nyugat-ról bevándorolt és elbármesodott fran-ciákat. Közöttük mintegy összekötő

kapocs, az ellentétek kiegyenlítője, az államalkotó faj előőrse, a Délvidék telepés magyarsága. Ezek a népkultúrák sok jellegzetességüket őrizték meg mind a mai napig. Feltűnő azon-ban az összes bevándorolt népek élet-módjának a gazdanéphez, a magyar-sághoz való alkalmazkodása, amit nem lehet kizárólag csak a földrajzi környezet hatásával magyarázni...

Sajnos, a néprajzi kutatás, amely pedig legfőbb javaink gyökérszárait vizsgálja, a magyar szellemi életnek legmostohább gyermeke. Nem szorul pedig bizonyításra, hogy az önmaga lényegét kereső magyarságlelménynek, nemzeti önsmeretnek a néprajza a legtisztább forrása. Az iratlan népkultúrák világára egyedül az össze-hasonlító néprajzi kutatás deríthet fényt. Szeged városa népi talajból sar-jadt ki, vonzási területe még jórészt népi fokon él, aligha lehet tehát a sze-gedi egyetemnek sürgősebb feladata, mint ennek a magyar népkultúrának önmagában és a környező népkultúrákkal való viszonyában való megis-merése és méltó értelmezése. Most, amikor a környező fiatal népek pa-rasztiságukból indulnak a magas kul-túra, a tudatos nemzeti lét felé, ami-kor az európai nemzeti kultúrák a népi jegyében születnek ujja, mi sem tehetünk egyebet, minthogy a népi kultúra mélységeiből merítünk erőt jövőendő életünk és hivatásunk betöl-téséhez. Ezzel a szegedi egyetem faj-tánk egyik legértékesebb törzsének, az alföldi magyarságnak szellemi ön-állósításához és így az egyetemes magyarság gazdagításához is hozzá-járul. Egység a sokféleségben és vál-tozatosság az egységben: ez minden heroikus nagy kultúra formális voná-sa.

Az irodalomtörténeti kutatás

egyes kísérleteket nem számítva, még mindig adós Szeged irodalmi multja-nak, változatos szellemtörténetének felárásával, amely pedig mind föld-rajzi kisugárzásában, mind pedig történelmi hatásában igen érdekes tanu-lásokat ígér. A magyar irodalom bol-csojénél a XVI. század folyamán tul-nyomóan szegediek allanak. E feltűnő jelenség oka még nem áll világosan előttünk, mert Szeged egykorú szelle-mi talaja feltáratlan. Ez a munka an-nál is fontosabb volna, mert a közü-da-ba is belekerült, hogy a magyar városok kultúrára termő készsége a hazai német, vagy német eredetű vá-rosokkal szemben egészen jelentékte-len. Nem dolgozta meg ki senki sem a szegedi piarista iskola évszázados, messze sugárzó hatását. Hiányzik Du-gonics szegedi előzményeinek, szegedi hatásának, a XIX. századbeli szegedi irodalmi népiességek, a magyar pro-vincializmus egyik legeszményibb meg-nyilatkozásának modern igényű, szin-tetikus értelmezése. A szegedi nép-nyelv modern leírása, története, föld-rajzi hatásköre, a szépirodalomban való élete is jórészt feldolgozatlan. Ezek mellett természetesen a Délvi-dek analóg-jelenségeinek: a népnyelv-nek, közműveltségnek, a nemzetiségek kulturális törekvéseinek is sokszor párhuzamos szellemi fejlődésének problémái is ide tartoznak.

Befejezzük vizsgálódásainkat, bár távolról sem végeztünk a szegedi egyetem időszerű feladatainak jellem-zésével. Szándékosan nem szöveltünk a gyakorlati munka kereteiről és le-hetőségeiről, így főleg az Alföldi Tu-dományos Intézet annyira sürgős kérdéséről, munkaközösségek alakí-tásáról, folyóiratok indításáról, a sze-gedi egyetem balkáni, különösen dél-szláv feladatairól, amelyek itt és most messzire vezetnek volna bennünket. A Horthy Miklós-tudományegyetem kö-telességeinek szinte csak elvi alapjait és körvonalaikat rajzoltuk meg, de már ezekből is kitűnik egyetemünk egyéni-ségének virágzó fiatal-sága, helyzete-nek természetes gazdagsága, hivatá-sának hódító sokoldalúsága, magisz-trális jellege.

BALINT SÁNDOR